Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto

Vilkuna, Hurmeranta 17.5.2018 Dnro 355/03/2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntö LiV 18.5.2018

HE 45/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maantielain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksen tavoitteena on maakuntauudistuksen täytäntöön paneminen liikennetehtävien osalta. Pääosa ELY-keskusten liikennevastuualueiden tehtävistä siirtyisi maakunnille 1.1.2020. Esityksellä selkeytettäisiin valtion ja maakunnan välistä toimivaltajakoa liikenne- ja tienpitotehtävissä. Keskeisenä tavoitteena on myös varmistaa maantieverkon valtakunnallinen yhtenäisyys ja maanteiden riittävä palvelutaso joka puolella maata. Esityksellä luotaisiin puitteet pitkäjänteiselle valtakunnalliselle ja maakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnittelulle.

Lakiesityksen valmistelussa on otettu huomioon monia Kuntaliiton esittämiä näkökohtia. Lakiesitys sisältää myös monia hyviä uusia välineitä kuten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sekä runkoverkon, maanteiden luokittelun ja palvelutason määrittelyn.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

Kuntaliitto toteaa, että liikennejärjestelmäsuunnittelussa on kyse jatkuvasta, eri osapuolten yhteistyöhön perustuvasta prosessista kuten lakiesityksessä tuodaan hyvin esille. Liikennejärjestelmäsuunnittelua ei tehdä hierarkkisesti eri suunnittelutasoilla, vaan suunnittelu perustuu eri tahojen väliseen vuorovaikutukseen ja toimijoiden väliseen jatkuvaan yhteistyöhön. Lakiesityksellä ei säädetä kunnissa tai kaupunkiseuduilla tehtävästä liikennejärjestelmäsuunnittelusta, mitä Kuntaliitto kannattaa ja pitää tarkoituksenmukaisena. Erityisesti suurimmat kaupungit ja kaupunkiseudut ovat jo pitkään tehneet jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä ja liikennejärjestelmäsuunnittelua, joka tukee niiden yleiskaavoitusta ja muuta maankäytön, asumisen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämistä ja toteuttamista. Helsingin seudulla liikennejärjestelmäsuunnittelua tekee Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä niin kuin laissa pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta (829/2009) säädetään.

Kuntaliitto kannattaa vahvasti ehdotusta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Suunnitelmalla ja siihen sisältyvällä toimenpide- ja rahoitusohjelmalla voidaan lisätä pitkäjänteisyyttä liikennejärjestelmän kehittämiseen ja kunnossapitoon sekä maankäytön, asuntotuotannon ja elinkeinoelämän edistämiseen. Lakiesityksessä on huomioitu maakuntien ohella kuntien rooli valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluyhteistyössä.

Kuntien suunnittelun suhde maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun rakentuu yhteistyön, vuorovaikutuksen ja molemminpuolisen huomioimisen pohjalle kuten lakiesityksessä tuodaan esille. Kuntaliitto kannattaa tätä ja toteaa, että kyse on kahden itsehallinnollisen tahon yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta.

Lain toteutuksessa on tärkeää varmistaa maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun avoin ja toimiva vuorovaikutus eri osapuolten kesken.

Lakiesitys ratalain muuttamisesta, 4 § Rautateiden luokitus

Pykälässä säädetään rautateiden luokituksesta ja erityisesti rautateiden runkoverkosta. Runkoverkko koostuu nopean henkilöliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen radoista, joilla on valtakunnallista merkitystä ja jotka palvelevat maakuntien välistä liikennettä. Runkoverkon tarkoituksena on tarjota mahdollisuus sekä nopean henkilöliikenteen että tehokkaan tavaraliikenteen harjoittamiseen.

www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711,faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2291
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Kuntaliitto esitti lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossa, että rautateiden runkoverkon määritelmää vielä pohditaan ja täydennetään kaupunkiratojen näkökulmalla. Näin ei ole kuitenkaan tehty. Säännös rautateiden luokituksesta ei tunnista runkoverkon suhdetta kaupunkiratoihin, mikä on merkittävä puute. Kaupunkiradat palvelevat suurinta osaa koko maan junaliikenteen matkustajamäärästä, joten ne ovat myös valtakunnallisesti tärkeitä. Kuntaliitto toteaa, että runkoverkon suhde kaupunkiratoihin tulee määritellä. Kaupunkiratojen toiminta ei saa häiriintyä tai vaarantua esimerkiksi siksi, että niiden tarpeita ei otettaisi runkoverkon ja sen liikenteen kanssa tasaveroisesti huomioon mm. häiriönhallinnassa ja ratakapasiteetin jaossa.

Maantienkäytön maksullisuus

Kuntaliitto pitää valitettavana, että lakiesityksessä ei luoda edellytyksiä maantienkäytön maksullisuudelle kuten eräät kaupungit, kaupunkiseudut, maakuntaliitot, ympäristöministeriö ja Kuntaliitto ovat toivoneet. Suomessa tulisi luoda lainsäädännölliset edellytykset kokeilla tai ottaa käyttöön uusia hinnoittelu- ja ohjauskeinoja kuten tienkäyttömaksuja kaupunkiseuduilla, jos niin halutaan ja päätetään tehdä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Johanna Vilkuna

Liikenneasiantuntija